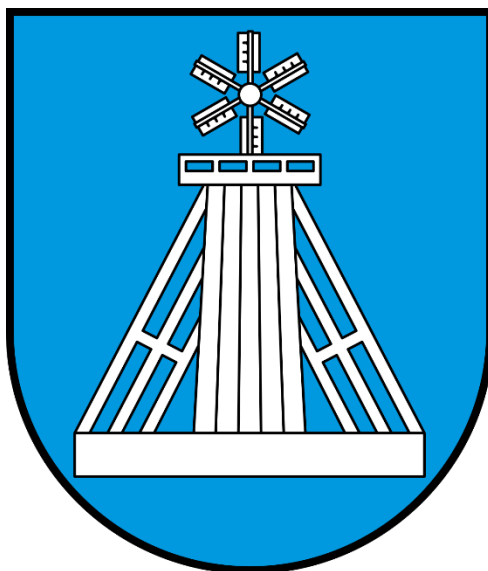

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Ciechocinek na lata 2018 - 2028

MIASTO CIECHOCINEK

POWIAT ALEKSANDROWSKI

WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

ZAMAWIAJĄCY	MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W CIECHOCINKU
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING MARLENA PAWŁOWSKA
SPRAWDZAJĄCY	WESTMOR CONSULTING JOANNA KASZUBSKA

Ciechocinek 2018

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Metodologia opracowania Strategii.....	9
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	11
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	11
3.1.1. Charakterystyka ogólna Miasta.....	11
3.1.2. Demografia.....	11
3.1.3. Rynek pracy.....	18
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	21
3.1.5. Służba zdrowia.....	21
3.1.6. Edukacja.....	22
3.1.7. Kultura i sport.....	24
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	25
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	32
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Miasta Ciechocinek.....	32
3.2.1. Bezrobocie.....	32
3.2.2. Ubóstwo.....	35
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych.....	35
3.2.4. Problemy osób starszych.....	37
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	38
3.2.6. Uzależnienia.....	40
3.2.7. Bezdomność.....	42
3.2.8. Przemoc w rodzinie.....	43
3.2.9. Przemoc.....	45
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	46
3.4. Analiza SWOT.....	55
4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	56
4.1. Prognoza demograficzna.....	56
4.2. Prognoza zmian.....	60
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne.....	62
6. Kierunki niezbędnych działań.....	62
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe.....	63
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	64
9. Spis tabel, wykresów, rysunków.....	69

1. Wprowadzenie

Dokonujące się zmiany gospodarcze i polityczne są przyczyną problemów społecznych, które dla władz samorządowych są nowymi wyzwaniami. Niestety, niewystarczający okazuje się przeprowadzany do tej pory model polityki społecznej, opierający się przede wszystkim na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk. Działania nastawione na walkę z konsekwencjami problemów nie są dostateczne, gdyż brakuje nacisku na zapobieganie zagrożeniom. W wyniku tego niezbędne jest przygotowanie całościowych, długoterminowych i logicznych programów polityki społecznej.

Fundamentalne narzędzie materializacji lokalnej polityki społecznej stanowi strategia rozwiązywania problemów społecznych. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.), w którym zostało napisane: *„do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1875 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 697 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 783 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.).

Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperację z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, takie jak: zapobieganie wykluczeniu społecznemu, edukacja, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, ochrona zdrowia. Działania będą prowadzone głównie po to, by aktywizować środowiska pozostające na marginesie życia społecznego, wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek na lata 2018-2028 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBLA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju Miasta i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, włączając te, które wydaje Unia Europejska.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia „Europa 2020” jest strategią Unii Europejskiej, która ma na celu likwidację problemów wynikających z kryzysu gospodarczego. Co więcej, ma pomóc poprawić niedopracowania europejskiego wzoru wzrostu gospodarczego.

Unia Europejska wskazała sobie konkretne cele tworzące jeden plan, które obejmują innowację, edukację, zatrudnienie, włączenie społeczne i zmiany klimatu/energii, które powinno wypełnić się do 2020 roku. W każdym z tych zakresów państwa członkowskie określiły z kolei własne krajowe zamierzenia. Precyzyjne działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym intensyfikują realizację strategii.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy sprzężone ze sobą priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek da możliwość rozwoju sprzyjającego integracji społecznej. Wspieranie osób zagrożonych izolacją społeczną, w tym osób starszych jest jednym z obszarów priorytetowych Miasta. Osiągnięcie spójności społecznej jest możliwe poprzez pomoc skierowaną do środowisk dysfunkcyjnych, więc działania realizowane w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisują się w realizację prognozowanych rezultatów z wdrożenia Strategii Unii Europejskiej.

➤ Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 jest dokumentem ukazującym główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania państwa. Najistotniejszym zadaniem Długookresowej

Strategii jest poprawa jakości życia obywateli. W zgodzie z wykonaną diagnozą przygotowaną na potrzeby sporządzenia Długookresowej Strategii, rozwój Polski winien odbywać się w trzech strategicznych obszarach w sposób równoczesny, które to obszary zostały podzielone na osiem części:

w obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna
- Polska Cyfrowa
- Kapitał ludzki
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

w obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny
- Transport

w obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny
- Sprawne państwo

Wsparcie kierowane do mieszkańców Miasta Ciechocinek w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wpłynie bardzo korzystnie na przyrost kapitału społecznego.

➤ **Narodowa Strategia Integracji Społecznej**

Głównym powodem opracowania, a następnie wdrożenia Narodowej Strategii Integracji Społecznej jest przystąpienie Polski do realizacji drugiego z zadania Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz pokonywanie izolacji społecznej. Analizując zmiany, jakie zaszły w wyniku transformacji ustrojowej niezwykle istotne działania strategiczne państwa powinno stanowić tworzenie warunków kształtowania kapitału społecznego. Rozwój kapitału społecznego, w tym umiejętności do kooperacji oraz rozwiązywania problemów społecznych obliuguje do wzrostu zaangażowania obywateli, a także wymaga takiej polityki państwa, która będzie spójna. Marginalizowanie społeczne wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków ekonomicznych, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia. Realizowanie koncepcji Narodowej Strategii będzie możliwe dzięki wdrożeniu strategii i programów w kwestii integracji społecznej na poziomie lokalnym, zatem przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych umożliwi realizację założeń zawartych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

➤ **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została przygotowana jako reakcja zwrotna na wyzwania, jakie zidentyfikowano w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Nierozzerwalnym elementem inicjatywy rozwoju Polski na najbliższe lata jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego. Sztandarowym celem Strategii jest umocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju gospodarczo – społecznym Polski, realizowanego za pomocą czterech najważniejszych zadań szczegółowych:

Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.

Cel 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.

Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Współpraca różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej, takich jak: organizacje społeczne czy podmioty publiczne będzie umożliwiała realizację określonych celów. Działania skierowane do beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 - Plan Modernizacji 2020+**

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego stanowi załącznik do uchwały Nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. Misja rozwoju województwa brzmi: Kujawsko – pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo.

W ramach Strategii wyróżniono następujące priorytety:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast
- Silna metropolia
- Nowoczesne społeczeństwo

Ponadto zidentyfikowano osiem celów strategicznych:

- Gospodarka i miejsca pracy
- Dostępność i spójność

- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Innowacyjność
- Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
- Bezpieczeństwo
- Sprawne zarządzanie
- Tożsamość i dziedzictwo

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wpisuje się w założenia zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+. Realizacja dokumentu będzie wpływać na urzeczywistnianie wyżej wymienionych założeń, zwłaszcza na aktywizację społeczeństwa.

➤ **Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2014-2020**

Dokument ten stanowi odpowiedź na problemy społeczeństwa zamieszkującego powiat aleksandrowski, którymi są m.in. mała dynamika rozwoju gospodarczego, niekorzystne zjawiska demograficzne oraz niska aktywność społeczna i zawodowa, a także mało innowacyjny system kształcenia. W Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2014 – 2020 w oparciu o wyniki diagnozy dotyczącej problemów mieszkańców powiatu, określono następujące cele:

- Konkurencyjna gospodarka lokalna
- Zdrowe i zintegrowane społeczeństwo
- Wysoka jakość kształcenia i dostosowywania do wymogów rynku pracy
- Ochrona lokalnych wartości kulturowych
- Zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez racjonalny rozwój infrastruktury technicznej

Zasadniczym zadaniem ww. celów jest rozwój powiatu aleksandrowskiego i jego modernizacja. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z założeniami powyższego dokumentu, gdyż zakłada integrację społeczeństwa.

➤ **Strategia Rozwoju Miasta Ciechocinek na lata 2015 - 2020**

Dokument ten został przyjęty Uchwałą nr XII/57/15 w dniu 14 września 2015 roku przez Radę Miejską Ciechocinka. *W części programowej sformułowano wizję Ciechocinka, jako najbardziej rozpoznawalnej marki uzdrowiskowej w kraju, budowanej w oparciu o bogatą historię i tradycję, z nowoczesną bazą leczniczo-uzdrowiskową oraz szeroką i atrakcyjną ofertą w zakresie rekreacji i turystyki.*

Na osiągnięcie wizji wpływać będzie realizacja wyznaczonych trzech celów strategicznych oraz odpowiadających im celów bezpośrednich:

- Rozwój gospodarczy oparty na pełnym wykorzystaniu potencjału uzdrowiskowego Miasta
- Poprawa ładu przestrzennego miasta poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną
- Wzmocnienie kapitału społecznego i wzrost infrastruktury społecznej

Przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek i wdrożenie działań z niej wynikających będzie miało wpływ na materializację Strategii Rozwoju. W dokumencie tym przewidziano m.in. wsparcie rozwoju gospodarczego oraz stwarzanie nowych miejsc pracy, udzielanie pomocy i ochrona bezpieczeństwa osób, które borykają się z problemem niepełnosprawności poprzez rozwój oferty skierowanej do seniorów i osób niepełnosprawnych, co stanowi główne założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i jest spójne z nimi.

➤ **Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016- 2023**

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek na lata 2018-2028 jest spójna z *Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2016 - 2023*, przyjętym 27 listopada 2017 roku Uchwałą nr XXXIX/234/17 Rady Miejskiej Ciechocinka, którego celem jest Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności.

W Programie Rewitalizacji zaplanowano przedsięwzięcia, które realizowane będą przez MOPS w Ciechocinku. Należą do nich:

- Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych w mieście Ciechocinek;
- Świetlica Socjoterapeutyczna, a okno na przyszłość – edycja I i II.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z założeniami Programu Rewitalizacji, który również ma na celu rozwiązanie problemów społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym, dokumenty są ze sobą zgodne, wpływając na zapewnienie dogodnych warunków życia mieszkańcom oraz poprawy funkcjonowania ich środowisku społecznym.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek na lata 2018-2028 przygotowana została zgodnie z ogólnymi warunkami, które obowiązują przedmiotowe dokumenty. Kontraktowo można ją podzielić na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Miasta Ciechocinek. Zostały tutaj uwzględnione informacje ważne z punktu widzenia obecnych problemów społecznych.

Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki Miasta oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację, ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje uzyskane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandrowie Kujawskim,
- dane Komisariatu Policji,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- inne dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Miasta.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT.

Część drugą stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną opracowaną w oparciu o Prognozę dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie Miasta w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* oraz działań organizacji i instytucji publicznych działających w zakresie pomocy społecznej (w tym działań MOPS w Ciechocinku), które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Niniejsza prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia niewłaściwych zjawisk społecznych występujących na terenie Miasta Ciechocinek. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz jej ramy finansowe ze wskazaniem źródeł finansowania określonych inicjatyw oraz wskaźników ich realizacji.

Strategia ta dotyczy okresu do 2028 roku. Przyczyną tak wybranego horyzontu czasowego jest specyfika procesów społecznych (rezultaty realizacji *Strategii* będzie można dostrzec dopiero w dłuższym okresie czasu), ale także obowiązek dopasowania *Strategii* do innych dokumentów programowych, które znajdują się na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Miasta

Miasto Ciechocinek położone jest w powiecie aleksandrowskim, w województwie kujawsko-pomorskim. Jego powierzchnia zgodnie z danymi GUS wynosi 15,26 km².

Rysunek 1. Położenie Miasta Ciechocinek na tle powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <http://gminy.pl>

Miasto Ciechocinek graniczy :

- od północy z Gminą: Obrowo,
- od wschodu z Gminą Czernikowo,
- od południa z Gminą Raciążek,
- od zachodu z Gminą Aleksandrów Kujawski.

Źródło: <https://www.gminaciechocinek.pl>

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ MIASTA Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ

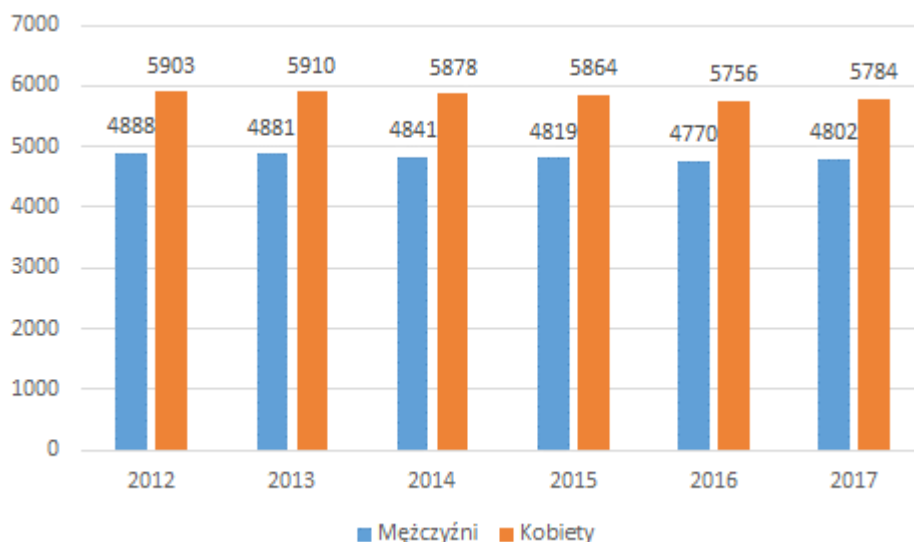
Zgodnie z danymi GUS Miasto Ciechocinek na koniec 2017 roku zamieszkiwało 10 586 osób, z czego mężczyźni stanowili 45,36%, a kobiety 54,64%.

W analizowanym okresie (lata 2012-2017) liczba ludności ulegała wahaniom. Ostatecznie w stosunku do roku 2012, w 2017 roku liczba ludności zmalała, tj. o 1,90%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Miasta Ciechocinek z podziałem na płeć

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	osoba	10791	10791	10719	10683	10526	10586
mężczyźni	osoba	4888	4881	4841	4819	4770	4802
	%	45,30%	45,23%	45,16%	45,11%	45,32%	45,36%
kobiety	osoba	5903	5910	5878	5864	5756	5784
	%	54,70%	54,77%	54,84%	54,89%	54,68%	54,64%

Źródło: Dane UM Ciechocinek

Wykres 1. Struktura ludności Miasta Ciechocinek według płci i miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

Najliczniejszą grupę wiekową wśród mieszkańców Miasta Ciechocinek w roku 2017 stanowiły osoby w wieku 60-64 lata. Następnymi w kolejności były osoby w wieku 65-69 lat, 55-59 lat oraz 30-34 lata.

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Ciechocinek w 2017 roku

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4 lata	401	208	193
5-9 lat	480	252	228
10-14 lat	419	226	193
15-19 lat	338	213	175
20-24 lata	464	232	232
25-29 lat	638	295	343
30-34 lata	756	359	397
35-39 lat	725	360	365

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
40-44 lata	723	379	344
45-49 lat	566	256	310
50-54 lata	643	279	364
55-59 lat	815	371	444
60-64 lata	900	378	522
65-69 lat	845	343	502
70-74 lata	644	245	399
75-79 lat	503	187	316
80-84 lat	351	120	231
Powyżej 85 lat	325	99	226

Źródło: Dane z GUS

Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Ciechocinek została również przedstawiona w poniższej tabeli z podziałem na 3 grupy ekonomiczne:

- grupa w wieku przedprodukcyjnym,
- grupa w wieku produkcyjnym,
- grupa w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	1598	1553	1548	1536	1508	1525
mężczyźni	osoba	840	819	808	799	790	810
kobiety	osoba	758	734	740	737	718	715
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	6389	6354	6230	6081	5902	5871
mężczyźni	osoba	3221	3203	3149	3091	3020	2998
kobiety	osoba	3168	3151	3081	2990	2882	2873
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	2804	2884	2941	3066	3116	3190
mężczyźni	osoba	827	859	884	929	960	994
kobiety	osoba	1997	2025	2057	2137	2156	2196
udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	14,81%	14,40%	14,44%	14,38%	14,33%	14,41%
w wieku produkcyjnym	%	59,21%	58,87%	58,13%	56,92%	56,07%	55,46%

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016	2017
w wieku poprodukcyjnym	%	25,99%	26,73%	27,43%	28,70%	29,60%	30,13%

Źródło: GUS

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli należy stwierdzić, że najliczniejszą grupę w 2017 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 55,46% populacji Miasta. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 14,41% ogólnej liczby ludności, a w wieku poprodukcyjnym – 30,13%.

W analizowanym okresie należy zauważyć, że:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym do roku 2016 malał, co oznaczało, że na terenie Miasta rodzi się mniej dzieci po czym w 2017 nieznacznie wzrósł (w stosunku do roku 2012 zmaleł natomiast o 0,4 punktu procentowego w 2017 r.),
- udział ludności w wieku produkcyjnym również malał, ostatecznie w 2017 roku mieszkańcy w wieku produkcyjnym stanowili 55,46% wszystkich mieszkańców Miasta, w stosunku do roku 2012 ich udział spadł o niemal 4 punkty procentowe,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w okresie poddanym analizie systematycznie rosła, co świadczy o narastającym problemie starzenia się społeczeństwa – odnotowano wzrost udziału tej grupy na poziomie 4,14 punktu procentowego w 2017 roku w stosunku do roku 2012.

Zachowanie rosnącej liczby osób w wieku poprodukcyjnym, niekorzystnie wpłynie na sytuację demograficzną Miasta w przyszłości. Prowadzić to będzie do starzenia się społeczeństwa i stopniowego zmniejszania liczby ludności Miasta. Wiązać się to będzie z coraz większymi potrzebami osób starszych, koniecznością zwiększenia oferty kierowanej do tej grupy ekonomicznej, w tym m.in. usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych.

POZIOM WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

W 2002 roku, zgodnie z danymi GUS z Narodowego Spisu Powszechnego, na terenie Miasta Ciechocinek dominowały osoby z wykształceniem średnim – 30,96% populacji Miasta. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 25,46% oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 21,04%. Wykształcenie wyższe posiadało 12,68% osób, a policealne 8,04% osób. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia wynosił 1,82%.

Zauważalne jest zróżnicowanie wykształcenia mieszkańców ze względu na płeć. Wśród kobiet z terenu Miasta wyższy niż u mężczyzn był odsetek osób z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim i podstawowym ukończonym, zaś znacznie niższy odsetek osób

z wykształceniem zawodowym, co wynika z faktu, że szkoły zawodowe kierują bardziej zróżnicowaną ofertą dla mężczyzn.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta Ciechocinek

Rodzaj wykształcenia	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	Liczba osób	Udział %		
Wyższe	1207	12,68%	535	672
Policealne	765	8,04%	191	574
Średnie	2947	30,96%	1216	1731
Zasadnicze zawodowe	2003	21,04%	1163	840
Podstawowe ukończone	2424	25,46%	1018	1406
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	173	1,82%	60	113

Źródło: Dane GUS Narodowy Spis Powszechny 2002

Przedstawione wyżej dane dotyczą wyników Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku i nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji. Należy założyć, iż obecnie na terenie Miasta Ciechocinek, podobnie jak i w całym kraju, liczba osób z wykształceniem wyższym jest większa.

Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu aleksandrowskiego

Rodzaj wykształcenia	2002	2011	Zmiana % 2011/2002
Wyższe	2925	5036	72,18%
Średnie i policealne	12143	15124	19,71%
Średnie zawodowe	6972	6817	-2,22%
Średnie ogólnokształcące	3572	6694	87,40%
Zasadnicze zawodowe	13552	12968	-4,31%
Podstawowe ukończone	15594	10310	-33,88%
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	1952	633	-67,57%

Źródło: Dane GUS (Narodowy Spis Powszechny 2002 Ludność, Narodowy Spis Powszechny 2011 Ludność)

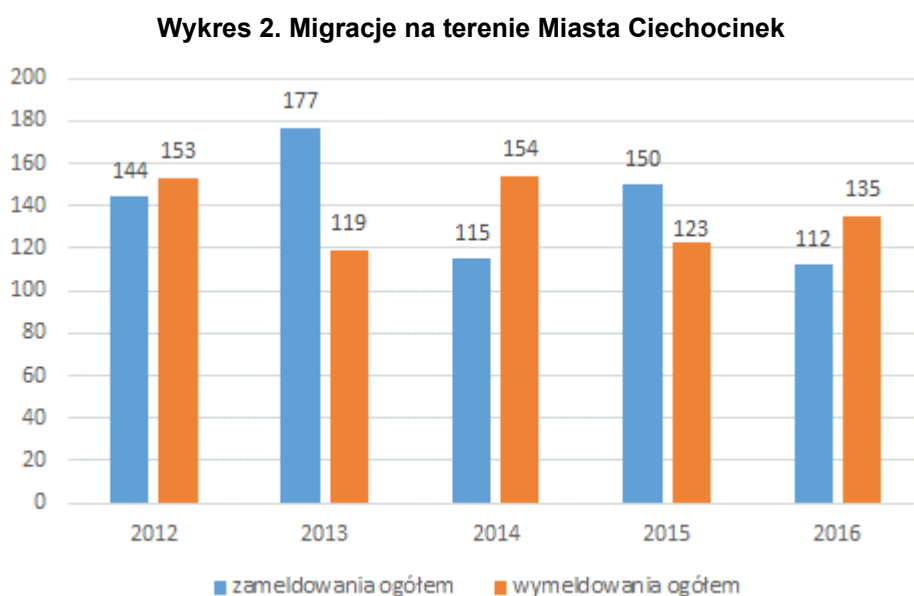
Coraz więcej osób z terenu powiatu decyduje się również na podjęcie edukacji, o czym świadczą:

- wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym o 72,18%,
- wzrost liczby osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 87,40%,
- spadek liczby osób z wykształceniem średnim zawodowym o 2,23%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym ukończonym o 33,88%,
- spadek liczby osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia o 67,57%.

Należy zatem zakładać, że sytuacja na terenie Miasta Ciechocinek obecnie kształtuje się podobnie. Powyższe zmiany są konsekwencją zmieniającego się zapotrzebowania na rynku pracy, jak i zmian w systemie edukacji.

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012 – 2017 zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań ulegała wahaniom. Najniższy poziom zameldowań odnotowano w 2013 roku, natomiast największa liczba wymeldowań miała miejsce w 2014 roku. W każdym analizowanym roku (poza 2013 r. i 2015 r.) liczba wymeldowań przewyższała liczbę zameldowań.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W latach 2012–2016 saldo migracji dla Miasta Ciechocinek (różnica między liczbą osób, które zameldowały się na terenie Miasta, a liczbą osób, które się z niego wymeldowały w danym roku) było ujemne w 2012, 2014 i 2016 roku, a jedynie w 2013 r. dodatnie. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012 – 2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały na terenie Miasta Ciechocinek wg typu i kierunku

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
zameldowania ogółem	144	177	115	150	112
zameldowania z miast	91	109	75	89	76
zameldowania ze wsi	53	68	40	61	36
wymeldowania ogółem	153	119	154	123	135
wymeldowania do miast	93	78	103	73	73
wymeldowania na wieś	60	41	51	50	62
saldo migracji	-9	58	-39	27	-23

Źródło: GUS

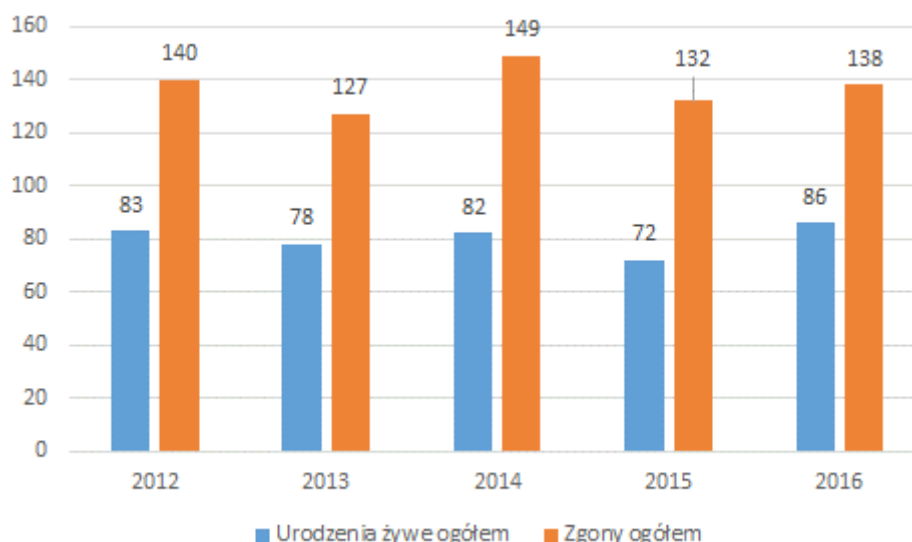
PRZYROST NATURALNY

Przyrost naturalny na terenie Miasta Ciechocinek w analizowanym okresie w większości lat przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że liczba urodzeń w tym okresie była niższa niż liczba zgonów.

Tabela 7. Przyrost naturalny

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
Urodzenia żywe ogółem	83	78	82	72	86
mężczyźni	43	39	37	34	47
kobiety	40	39	45	38	39
Zgony ogółem	140	127	149	132	138
mężczyźni	64	60	65	64	68
kobiety	76	67	84	68	70
Przyrost naturalny ogółem	-57	-49	-67	-60	-52
mężczyźni	-21	-21	-28	-30	-21
kobiety	-36	-28	-39	-30	-31

Źródło: GUS

Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wielkość przyrostu naturalnego w latach 2012-2016 przyjmowała zawsze wartości ujemne, co oznacza, że na terenie Miasta Ciechocinek liczba urodzeń była mniejsza od liczby osób, które zmarły. Obserwując wartości przyrostu można zauważyć, że jego liczba ulegała wahaniom, prównując jednak rok 2012 i 2017 jego liczba zmalała o 8,77%.

3.1.3. Rynek pracy

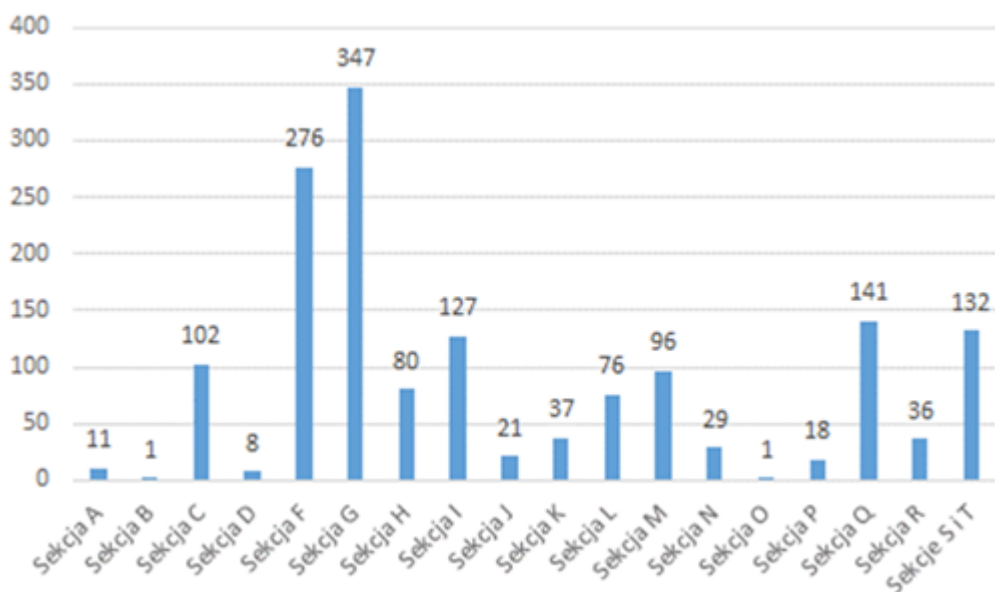
Na terenie Miasta Ciechocinek na koniec 2017 roku działało 1589 podmiotów gospodarczych, z czego 2,69% w sektorze publicznym, zaś 97,31% w sektorze prywatnym. Do 2015 r. liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Miasta systematycznie malała, a następnie wzrosła, przy czym w porównaniu z 2012 rokiem, liczba podmiotów gospodarczych na koniec 2017 roku była o 2,85% wyższa. Tendencję malejącą liczby podmiotów odnotowano również w sektorze prywatnym, choć tylko do 2015 roku. Od 2016 roku liczba ta wzrosła (głównie wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą) – w 2016 r. w porównaniu do 2015 roku wzrosła o 1,48%, natomiast porównując rok 2012 i 2017 wzrosła o 2,60%. W sektorze publicznym nastąpił początkowo (do 2014 roku) spadek liczby podmiotów gospodarczych, natomiast od 2014 roku liczba ta wzrosła i w 2017 roku osiągnęła poziom z 2012 r. Struktura gospodarcza na obszarze przedmiotowej jednostki samorządu terytorialnego została przedstawiona w Tabeli 8.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1545	1502	1472	1459	1484	1589
sektor publiczny						
ogółem	43	42	41	42	43	43
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	15	15	15	16	17	17
spółki handlowe	7	6	6	6	5	5
sektor prywatny						
ogółem	1502	1460	1431	1416	1437	1541
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1211	1169	1131	1114	1128	1225
spółki handlowe	71	72	72	74	75	80
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	10	10	11	11	10	10
spółdzielnie	9	9	9	9	9	9
stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	35	36	38	39	41

Źródło: Dane GUS

W analizowanym okresie największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w 2017 roku stanowiły 79,49% podmiotów sektora prywatnego). Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki handlowe – 80 podmiotów oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – 41 podmiotów w 2017 roku. Na terenie Miasta na koniec 2017 roku funkcjonowało również 10 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz 9 spółdzielni.

Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Miasta Ciechocinek w 2017r. wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 4, działalność gospodarcza zarejestrowana na terenie Miasta Ciechocinek w sektorze prywatnym koncentruje się głównie na sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) oraz sekcji F (budownictwo).

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody.; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2016 r. ogółem na terenie Miasta Ciechocinek znajdowało się 5227 mieszkań o łącznej powierzchni 379 958 m².

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta Ciechocinek

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
ogółem					
mieszkania	5034	5112	5115	5162	5227
izby	20011	20216	20251	20399	20578
powierzchnia użytkowa mieszkań	365890	371679	372656	375271	379958

Źródło: Dane GUS

Zadaniem własnym Miasta jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego. W dyspozycji MOPS w Ciechocinku nie znajdują się mieszkania socjalne.

3.1.5. Służba zdrowia

Na terenie Miasta Ciechocinek opiekę medyczną dla mieszkańców zapewniają:

- Klinika Uzdrawiskowa "Pod Tężniami" Niepubliczny ZOZ
- NZOZ "Praktyka Lekarza Rodzinnego" lek.med. Teresa Włodarczyk dr n med Konrad Włodarczyk
- NZOZ "Przychodnia Rodzinna"
- NZOZ Praktyka Lekarska Ewa Winczyk
- Przychodnia Lekarska Niepubliczny ZOZ Bogusława Kędzierska
- Przychodnia Rehabilitacyjna - 22 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo – Rehabilitacyjny SP ZOZ
- Przychodnia Uzdrawiskowa/Zakład Przyrodolecznicy
- Sanatorium MSW Samodz. Publiczny ZOZ
- 22 Wojskowy Szpital Uzdrawiskowo-Rehabilitacyjny

- Centrum Niezależnego Życia i Aktywnej Rehabilitacji "Sajgon"
- Dom Zdrowia "Lila"
- Klinika Uzdrawiskowa "Pod Tężniami" im. Jana Pawła II
- Kolejowy Szpital Uzdrawiskowy
- Łazienki Uzdrawiskowe Nr 1 - Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Szpital Uzdrawiskowy nr III im. dr Markiewicza - Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Sanatorium Uzdrawiskowe ZNP
- Sanatorium Uzdrawiskowe Pałac Łazienki II
- Sanatorium Uzdrawiskowe MSWiA "Orion"
- Sanatorium Uzdrawiskowe „POLEX”
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Zdrowie"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Wrzos"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Promień"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "MAX"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Łączność"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Krystynka"
- Sanatorium Uzdrawiskowe "Chemik"
- Sanatorium "Willa York"
- Sanatorium "St. George"
- Sanatorium "Julianówka"
- Sanatorium "Grażyna" - Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Sanatorium "Gracja"
- Sanatorium "Dom Zdrojowy" - Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Przedsiębiorstwo Uzdrawisko Ciechocinek S.A.
- Ośrodek Wczasowo-Leczniczy "Telewizja Polska"
- Ośrodek Sanatoryjno - Wypoczynkowy Spółdzielczości Pracy "Perłęka"
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny PZN "Eden"

Ponadto mieszkańcy mają dostęp do 9 aptek oraz 12 gabinetów stomatologicznych.

Źródło: Dane z MOPS w Ciechocinku

3.1.6. Edukacja

Tabela znajdująca się poniżej przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2016.

Zgodnie z danymi GUS:

- w 2016 roku łączna liczba uczniów szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie omawianej jednostki samorządu terytorialnego oscylowała na poziomie 502, co w porównaniu z rokiem bazowym daje wzrost o 3,78%;
- w przypadku gimnazjalistów, na przestrzeni pięciu analizowanych lat odnotowano spadek ich liczby o 10,38%;

Tabela 10. Liczba uczniów na terenie Miasta Ciechocinek

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
szkoły podstawowe	osoba	483	480	503	533	502
gimnazja		231	234	233	225	207

Źródło: Dane GUS

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2012 - 2016 przedstawia Tabela 11.

Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Ciechocinek

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2012	2013	2014	2015	2016
szkoły podstawowe	%	100,21	97,17	88,63	85,42	91,94
gimnazja	%	97,88	95,90	93,20	96,57	96,28

Źródło: Dane GUS

We wszystkich z analizowanych latach, współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych na terenie Miasta był niewiele niższy niż 100 lub wynosił ponad 100% (rok 2012), choć należy zauważyć, że jego wartość wahała się na poziomie 80-90%. Takie wartości wskaźnika wynikają z faktu, że do szkół na terenie Ciechocinka uczęszczają dzieci i młodzież tylko z terenu miasta, a część z nich uczęszcza do placówek oświatowych na terenie innych gmin lub miast.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 59) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończy edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostaną zlikwidowane.

Poniższa tabela przedstawia placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Miasta Ciechocinek. Każda z niżej wymienionych placówek zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną.

Tabela 12. Gminne placówki oświatowe na terenie Miasta Ciechocinek

Nazwa szkoły i adres	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba komputerów	Liczba etatów nauczycielskich
Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego ul. Kopernika 18	443	19	90	37,27
Szkoła Podstawowa nr 3 im. Polskich Olimpijczyków ul. Wojska Polskiego 37	231	11	77	33,85
Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica ul. Kopernika 1	130	5	40	14
Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1 w Ciechocinku	Zmienna liczba uczniów średnia 105 w ciągu roku	15	15	38 w tym 18 wychowawców

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

3.1.7. Kultura i sport

Zadania z zakresu kultury na terenie Miasta Ciechocinek realizują następujące instytucje i organizacje:

- Kino "Zdrój";
- Miejskie Centrum Kultury;
- Teatr Letni;
- Hala Sportowa;
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Ciechocinku;
- Stadion sportowy;
- Tenis stołowy - Hala Sportowa;
- Ciechociński Klub Sportowy Zdrój Ciechocinek;
- Biblioteka Miejska Publiczna im. Janusza Żernickiego.

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Placówki kultury i sportu, znajdujące się na terenie Miasta, mają za zadanie prowadzenie działalności upowszechniającej kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Główną instytucją kultury na terenie Miasta Ciechocinek jest Miejskie Centrum Kultury. Jej zadaniami są: zainteresowania wiedzą i sztuką, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych. Warto zwrócić uwagę także na Halę Sportową mieszczącą się przy ulicy Lipnowskiej, która otrzymała nagrodę od marszałka województwa w konkursie pt. "Województwo Kujawsko-Pomorskie Bez Barier". Jest bardzo funkcjonalną placówką z przystosowaniem do osób niepełnosprawnych.

Źródło: <http://www.ciechocinek.pl>

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Placówką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Miasta Ciechocinek jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku. MOPS zatrudnia 31 osób.

Do obowiązków MOPS w Ciechocinku należy realizacja zadań z zakresu ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o Karcie Dużej Rodziny, prowadzenie spraw z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,
- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywanie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;
- 2) świadczenia niepieniężne:
- praca socjalna,
 - bilet kredytowany,
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenia społeczne,
 - pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
 - sprawienie pogrzebu,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - interwencja kryzysowa,
 - schronienie,
 - posiłek,
 - niezbędne ubranie,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
 - mieszkanie chronione,
 - pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
 - pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W Ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się

w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie ww. sytuacjom poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W poniższej tabeli przedstawiona została charakterystyka pomocy przyznanej przez MOPS mieszkańcom Miasta Ciechocinek.

Tabela 13. Pomoc społeczna na terenie Miasta Ciechocinek – zadania własne Miasta (stan na dzień 31.12.2017 r.)

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	99	969	509259	99	124
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	83	852	461547	83	83
- pozostającej w rodzinie	16	117	47712	16	36
Zasiłki okresowe ogółem	290	2224	728160	290	617
- w tym środki własne	-	-	0	-	-
Dotacja	-	-	728160	-	-
Przyznane z powodu bezrobocia	224	2114	699845	224	462
Przyznane z powodu niepełnosprawności	47	80	18751	47	103
Posiłek	446	50697	190517	235	518

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
- w tym dla dzieci	151	19498	83445	88	261
Usługi opiekuńcze ogółem	65	10137	68839	65	74
Sprawienie pogrzebu	3	3	9758	3	3
- w tym osobom bezdomnym	0	0	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	307	307	157136	307	567
Praca socjalna	-	-	-	561	966
Udzielenie schronienia	5	1280	18897	5	5
Zapewnienie posiłku	446	50697	190517	235	518
Zapewnienie niezbędnego ubrania	0	0	0	0	0
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Miasta w tym domu	25	255	577547	25	25
Razem	2207	139230	4490090	2283	4362

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

W Tabeli 13 przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie Miasta, udzielonej przez MOPS. Najliczniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej oferowanej w 2017 roku stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia, aż 224 osoby, drugim istotnym powodem udzielanego wsparcia było ubóstwo - 99 osób, a trzecim niepełnosprawność – 47 osób. Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej mogą korzystać zarówno z pomocy finansowej, jak i rzeczowej.

Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Ciechocinku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ubóstwo	374	448	398	399	416	400	724	936	794	778	808	754
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	13	12	9	14	13	17	14	13	9	14	13	17
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	11	4	15	19	11	10	40	16	41	56	32	28
Bezrobocie	354	370	325	304	325	305	753	812	706	653	704	626
Niepełnosprawność	209	231	221	154	147	200	338	372	333	257	208	256
Długotrwała lub ciężka choroba	34	29	33	34	87	27	64	68	62	68	126	54

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	31	17	26	55	24	28	96	64	77	190	86	97
- rodziny niepełne	23	9	17	31	11	17	59	27	43	80	33	47
- rodziny wielodzietne	4	6	5	7	8	8	23	31	23	84	30	41
Alkoholizm	40	44	59	44	31	48	58	62	95	61	44	66
Narkomania	1	1	2	2	1	2	1	1	5	2	1	2
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	10	6	11	10	6	4	19	10	14	11	9
Przemoc w rodzinie	9	5	7	7	3	6	25	13	21	25	9	20
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	2	1	4	1	3	0	8	1	14	1	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów jest bezrobocie, ubóstwo oraz niepełnosprawność, a ilość osób, których dotknęła ta sytuacja w analizowanym okresie (2012-2017) wahała się.

Na terenie Miasta funkcjonują 4 świetlice środowiskowe (2 przyszkolne i 2 socjoterapeutyczne). Do ich zadań należy:

- Prowadzenie zajęć dla uczestników grup środowiskowo-terapeutycznych skupiających dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych i z występującym uzależnieniem od alkoholu, przeciwdziałających marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.
- Organizowanie zabaw, gier o charakterze edukacyjnym, rozwojowym, sportowym ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki prozdrowotnej.
- Prowadzenie imprez okolicznościowych z udziałem dzieci i ich rodziców, mających na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny.
- Ukazywanie prospołecznych postaw zachowania, nauka funkcjonowania w grupie, nauka pozytywnego stosunku do otoczenia, zapewnienie potrzeb emocjonalnych dzieci, przełamywanie postaw destrukcyjnych, pomoc w budowaniu pozytywnego obrazu siebie na bazie zajęć integracyjnych, komunikacyjnych, asertywnych.
- Pomoc w nauce i zapewnienie podwieczorku w związku z prowadzonymi zajęciami rozwojowo – edukacyjnymi.
- Pomoc w nauce dzieciom w indywidualnych przypadkach w sytuacjach kryzysu w rodzinach tych dzieci.
- Wspieranie rodzin i ich integracja poprzez prowadzoną pracę z rodziną, stosowaną pomoc w opiece i wychowaniu z uwzględnieniem zasobów własnych i źródeł wsparcia zewnętrznego.

Ponadto na terenie Miasta Ciechocinek prowadzony jest „Klub Senior +”.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Na terenie Miasta Ciechocinek nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie Miasta Ciechocinek

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną.

Mieszkańcy Ciechocinka znajdują zatrudnienie zarówno w podmiotach gospodarczych znajdujących się na terenie Ciechocinka, pobliskich miast oraz miejscowościach. Często kierunki kształcenia nie korelują z wymaganiami rynku pracy, co powoduje trudność w znalezieniu zatrudnienia.

Ciekawym zjawiskiem, o którym warto wspomnieć, analizując tę tematykę jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia, ponadto, sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W Tabeli 15 zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie Miasta Ciechocinek.

Tabela 15. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM:	736	733	657	573	530	474
w tym:						
- kobiet	354	346	289	267	241	222
- mężczyzn	382	387	368	306	289	252
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	138	129	112	97	84	75
Liczba bezrobotnych absolwentów	31	27	24	11	15	11
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	41	37	39	32	25	22
Liczba osób bezrobotnych wg wieku:						
- bezrobotni do 25 roku życia	102	98	80	69	62	44
- bezrobotni od 26 do 50 roku życia	419	415	363	317	303	277
- bezrobotni powyżej 51 roku życia	215	220	214	187	165	153
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy:	53	62	60	68	54	60
- bezrobotni do 1 miesiąca	418	364	315	305	268	255
- bezrobotni od 1 do 12	140	156	116	80	100	65

miesiące						
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	125	151	166	120	108	94
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy						
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia:						
- wykształcenie podstawowe i poniżej	195	188	183	155	148	130
- wykształcenie gimnazjalne	37	37	34	32	32	24
- wykształcenie zasadnicze zawodowe	218	222	181	157	14	125
- wykształcenie średnie	219	218	190	161	153	140
- wykształcenie wyższe	67	68	69	71	57	55

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Analizując strukturę bezrobocia na terenie Miasta należy zauważyć, że:

- wśród osób bezrobotnych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 53,16% osób bezrobotnych na koniec 2017 roku. Należy jednak zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2012 - 2017 ich liczba spadła o 34,03%;
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2017 r. wynosiła 75 i w stosunku do roku 2012 spadła o 45,65%, ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2017 r. wyniósł 15,82%;
- w analizowanym okresie zmniejszyła się liczba bezrobotnych absolwentów o 64,52% oraz liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych (o 46,34%);
- ze względu na wiek osób bezrobotnych: na koniec 2017 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby od 26 do 50 roku życia – ich udział wyniósł 58,44%, analizując zmiany na przestrzeni lat 2012 - 2017 zauważamy, że liczba tych osób spadła o 33,89%;
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2017 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 do 12 miesięcy i ich udział procentowy w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowił ponad połowę.
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2017 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,54% ogółu bezrobotnych). Najmniej liczną grupą byli bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako nieodstateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są

bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy. Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom, których egzystencja opiera się na minimum socjalnym.

Tabela 16. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Ciechocinku z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	374	448	398	399	416	400
Liczba osób w tych rodzinach	724	936	794	778	808	754

Źródło: Dane MOPS Ciechocinek

W latach 2012-2017 liczba rodzin objętych pomocą MOPS w Ciechocinku wahała się. Apogoeum liczby beneficjentów pomocy społecznej z powodu ubóstwa stanowił rok 2013, kiedy to liczba osób wzrosła o 19,79% w porównaniu do roku 2012.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie Miasta Ciechocinek na przestrzeni lat 2012-2017 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności wahała się, przy czym ostatecznie w 2017 r. odnotowano spadek o ok.4,31%. W przypadku osób w takich rodzinach, ich liczba zmalała natomiast o 24,26%. Ponadto, liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wyniku długotrwałej lub ciężkiej choroby także w analizowanych latach ulegała wahaniom. Ostatecznie w 2017 roku liczba tych rodzin zmniejszyła się o 20,59% w porównaniu z 2012 rokiem, a co za tym idzie liczba osób w tych rodzinach również uległa zmniejszeniu o 10 osób.

Tabela 17. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Ciechocinku niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Niepełnosprawność						
Liczba rodzin	209	231	221	154	147	200
Liczba osób w tych rodzinach	338	372	333	257	208	256
Długotrwała lub ciężka choroba						
Liczba rodzin	34	29	33	34	87	27
Liczba osób w tych rodzinach	64	68	62	68	126	54

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Dla najmłodszych mieszkańców Miasta Ciechocinek borykających się z tym problemem została utworzona specjalna placówka, czyli Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1 w Ciechocinku, gdzie w ciągu roku uczy się średnio 105 niepełnosprawnych osób.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej służby zdrowia oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

Samorząd gminny ma ograniczone możliwości działania w tym zakresie, jednak w przyszłości należy podejmować działania, które przyczynią się do poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Z danych GUS wynika, że w roku 2017 na terenie Miasta Ciechocinek mieszkało 3 568 osób starszych, z czego większość – 61,55% stanowiły kobiety.

Tabela 18. Osoby starsze na terenie Miasta Ciechocinek w 2017 r.

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	900	378	522
65-69 lat	845	343	502
70-74 lata	644	245	399
75-79 lat	503	187	316
80-84 lata	351	120	231
Powyżej 85	325	99	226
Razem	3568	1372	2196

Źródło: Dane GUS

WYKLUCZENIE CYFROWE

Pojęcie to dotyczy różnic między osobami mającymi regularny dostęp do technologii cyfrowych i informacyjnych oraz wykazujących umiejętności efektywnego poruszania się po tej sferze, a tymi, które takiego dostępu nie posiadają (lub nie umieją z niego korzystać).

Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: rolnicy, emeryci, renciści.

Nawiązując do wyżej wymienionych problemów, konieczne jest stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z internetu. Co więcej, należy ukazywać profity wynikające z tego działania, gdyż to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z internetu zmniejszyłyby się.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się owe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, by udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane nt. liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin							
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu	Razem	31	17	26	55	24	28
	w tym: Rodziny niepełne	23	9	17	31	11	17
	Rodziny	4	6	5	7	8	8

Wyszczególnienie			2012	2013	2014	2015	2016	2017
gospodarstwa		wielodzietne						
Liczba osób w rodzinach								
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Razem		96	64	77	190	86	97
	w tym:	Rodziny niepełne	59	27	43	80	33	47
		Rodziny wielodzietne	23	31	23	84	30	41

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Na przestrzeni lat 2012-2017 liczba rodzin, która objęta była pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wahała się, ale porównując lata 2012 i 2017 liczba ta zmniejszyła się o 9,68%. Jeśli chodzi o liczbę osób w rodzinach, to ona również ulegała wahaniom na przestrzeni analizowanych lat. Ostatecznie w 2017 roku była o 1,04% większa niż w 2012 roku.

Tabela 20. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	11	4	15	19	11	10
Liczba osób w tych rodzinach	40	16	41	56	32	28

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Liczba rodzin, a co za tym idzie liczba osób w tych rodzinach, gdzie istniała potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Miasta Ciechocinek wahała się, jednakże w porównaniu 2012 i 2017 roku liczba ta spadła, liczba rodzin zmniejszyła się o 9,09%, natomiast liczba osób w tych rodzinach zmniejszyła się o 30,00%.

Miasto Ciechocinek realizuje program pomocy rodzinie w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 697 z późn. zm.);

W 2016 roku wszedł w życie program Rodzina 500 plus, który powstał w celu udzielenia pomocy i wsparcia rodzicom w wychowywaniu dzieci. Wszelkie warunki i zasady Programu Rodzina 500 plus określono w ustawie z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci. Wsparcie jest udzielane rodzinom, w których żyje co najmniej dwoje niepełnoletnich dzieci i na drugie i każde kolejne dziecko otrzymują 500 złotych. Jeżeli w rodzinie dochód nie przekracza 800 zł netto na osobę wsparcie otrzymuje rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1 200 zł netto.

Źródło: <https://www.mpips.gov.pl/>

W dniu 20 czerwca 2016 r. Rada Miejska Ciechocinka Uchwałą nr XXIII/127/16 przyjęła *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018*. Program przewiduje rozwój działań profilaktycznych, których celem jest wspieranie rodzin w tym, aby jej członkowie wypełniali w sposób właściwy określone role społeczne oraz aby rodzina mogła funkcjonować prawidłowo. Ukazane w Programie działania stwarzają szansę zapewnienia każdemu dziecku prawa do trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Tabela 21. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy MOPS w Ciechocinku z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Alkoholizm						
Liczba rodzin	40	44	59	44	31	48
Liczba osób w tych rodzinach	58	62	95	61	44	66
Narkomania						

Liczba rodzin	1	1	2	2	1	2
Liczba osób w tych rodzinach	1	1	5	2	1	2

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Liczba rodzin dotkniętych alkoholizmem wzrosła w 2017 r. w porównaniu do 2012 o 20,00%, liczba osób także wzrosła o ok.13,79%. Jeśli chodzi o narkomanię to zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób w tych rodzinach wzrosły o 100%.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i je można nawet zakupić przez internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

Miasto corocznie wydaje Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W obecnej chwili na rok 2018 na terenie Ciechocinka obowiązuje przyjęty Uchwałą Nr XLII/245/17 Rady Miejskiej Ciechocinka z dnia 28 grudnia 2017 roku Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018. Główne cele tego Programu to:

- udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie;
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wspomaganie działalności mającej na celu rozwiązywanie problemów uzależnień realizowanej przez instytucje, stowarzyszenia i osoby fizyczne;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- nadzór i kontrola nad ustalonymi zasadami wydawania i cofania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży;
- diagnozowanie i monitorowanie problemu uzależnień w środowisku lokalnym.

Rada Miasta Ciechocinek, by zniwelować do minimum zjawiska patologii społecznej i przemocy w rodzinie spowodowanych nadmiernym spożyciem alkoholu, wyznaczyła kierunki działania na 2018 rok, wśród nich znajdują się m.in. współpraca z placówkami szkolno – oświatowymi, organizowanie spotkań, pogadarek z udziałem fachowców od profilaktyki i problematyki uzależnień oraz przemocy w rodzinie ze społecznością lokalną, współpracę z policją oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania prawa.

Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to jednostka niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a również osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

W latach 2012-2017 liczba dotkniętych problemem bezdomności korzystających z pomocy MOPS na terenie Miasta Ciechocinek ulegała wahaniom, przy czym ostatecznie na przestrzeni analizowanych lat wzrosła w 2017 roku o 30,77% w porównaniu z rokiem 2012. Na terenie Miasta nie odnotowano w latach 2012 – 2017 ani jednej osoby bezdomnej, która byłaby niepełnosprawna.

Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Ciechocinku z powodu bezdomności

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba osób bezdomnych, w tym:	13	12	9	14	13	17
- kobiety	0	1	1	1	2	0
- mężczyźni	13	12	8	13	11	17
- niepełnosprawni	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciągnięcie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Poniższa tabela przedstawia dane charakteryzujące zjawisko przemocy domowej na terenie Miasta Ciechocinek.

Tabela 23. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Miasta Ciechocinek

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	19	24	26	20	20	21
- kobiety	15	20	20	15	15	17
- mężczyźni	4	4	6	5	5	4
- dzieci	8	3	7	9	7	5
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	19	24	26	21	20	21
- kobiety	4	4	6	4	3	4
- mężczyźni	15	20	20	17	17	17
- dzieci	0	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	19	24	26	-	-	-
- dotyczących przemocy w rodzinie	19	24	26	-	-	-
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	19	24	26	21	20	21

Źródło: Komisariat Policji w Ciechocinku

Analizując powyższe dane na przestrzeni lat 2012 - 2017 liczba ofiar przemocy domowej wahała się, przy czym ostatecznie wzrosła o 2 osoby w 2017 roku w porównaniu z rokiem 2012. Najliczniejszą grupę ofiar przemocy domowej stanowiły kobiety, a najliczniejszą grupą sprawców przemocy byli mężczyźni.

Na terenie Miasta Ciechocinek obowiązuje również Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022, który został przyjęty przez Radę Miejską w Ciechocinku. Głównym jego założeniem jest zapobieganie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie efektywności pomocy dla rodzin i osób, w których jest obecny ten problem. Cele szczegółowe to:

- skuteczna i efektywna pomoc rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich jej członków
- zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych i zaradczych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie kompetencji zawodowych osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie

osoby oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin i miast są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Tabela 24. Przestępczość na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba przestępstw, w tym:						
- kradzież rzeczy obcej	254	211	232	244	235	222

Źródło: Komisariat Policji w Ciechocinku

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż na przestrzeni lat 2012 – 2017 liczba przestępstw (kradzieży) ulegała zmianom. W stosunku do 2012 w 2017 roku ilość popełnionych przestępstw na terenie Miasta Ciechocinek spadła o 12,60%.

Ze świadczeń MOPS w Ciechocinku korzystają również osoby z problemami z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2012-2017

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin	4	10	6	11	10	6
Liczba osób	4	19	10	14	11	9

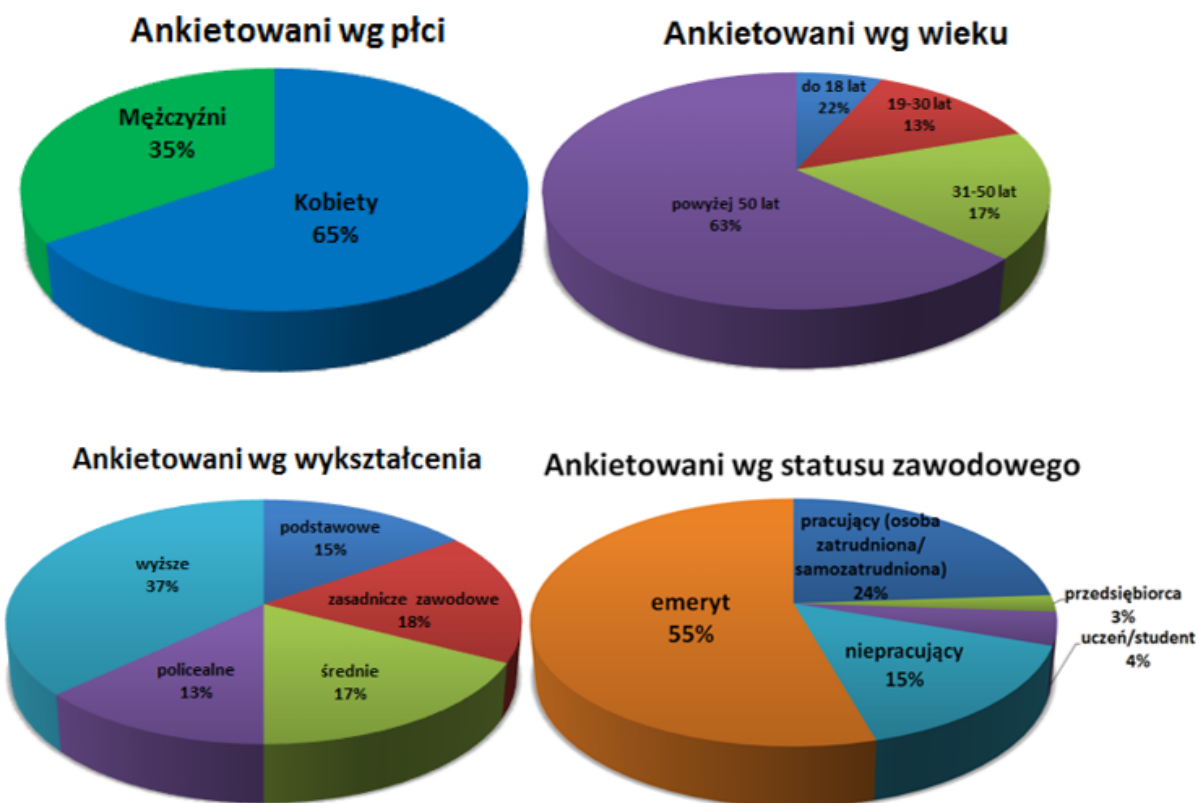
Źródło: Dane MOPS w Ciechocinku

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w zakresie trudności przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego na terenie Miasta Ciechocinek w analizowanych lat zmieniała się, a ostatecznie w 2017 roku w porównaniu do 2012 roku liczba rodzin wzrosła o 50%.

3.3. Wyniki badania ankietowego

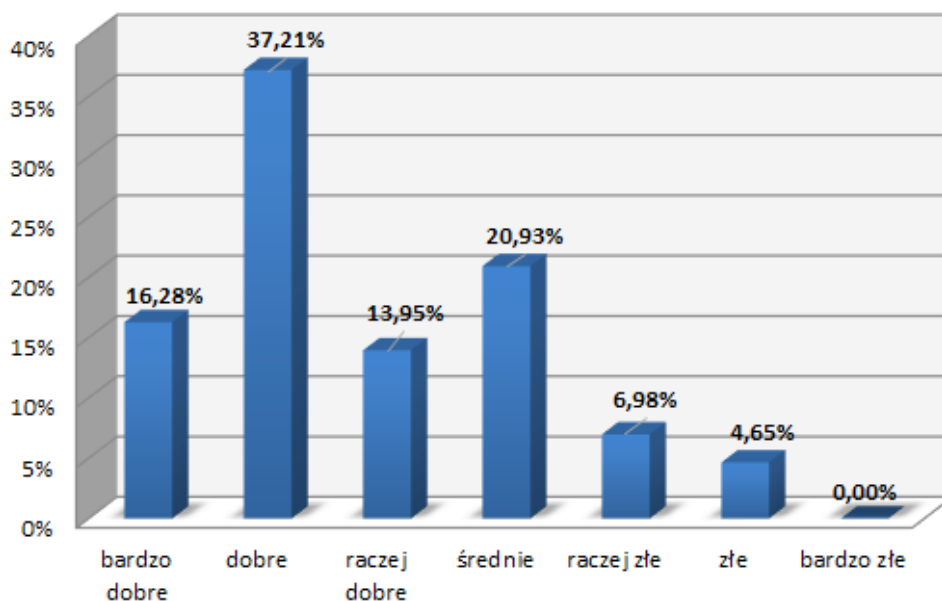
W ramach opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek na lata 2018-2028*, wśród mieszkańców Miasta przeprowadzono ankietę mającą na celu rozpoznanie najczęściej występujących według ich opinii problemów społecznych oraz działań, jakie należy wykonać, by je rozwiązać.

W skład ankiety wchodziło 12 pytań zamkniętych oraz jedno pytanie otwarte. Ankietowanych poproszono o wyrażenie swojej opinii na temat sytuacji społecznej mieszkańców Miasta. Pytania dotyczyły następujących obszarów: dostępu do służby zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień. Formularz ankiety dostępny był w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku. W ramach badania uzyskano odpowiedzi od 46 osób. Charakterystykę ankietowanych oraz wyniki ukazano poniżej.

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

Jak oceniają Państwo aktualne warunki życia mieszkańców Miasta?

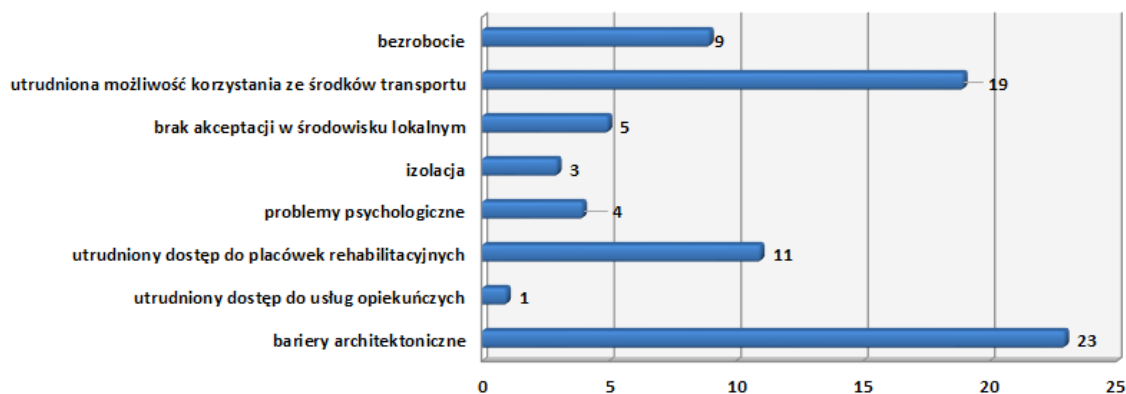

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

Największa liczba ankietowanych mieszkańców Miasta Ciechocinek aktualne warunki życia ocenili jako „dobre” lub „średnie”. Jednakże, pojawiały się również odpowiedzi dotyczące

złych warunków życia na obszarze Miasta (4,65% ankietowanych odpowiedziało, że warunki życia są złe, a 6,98%, że są raczej złe). Należy podkreślić, że żaden ankietowany nie uważa, że warunki są bardzo złe.

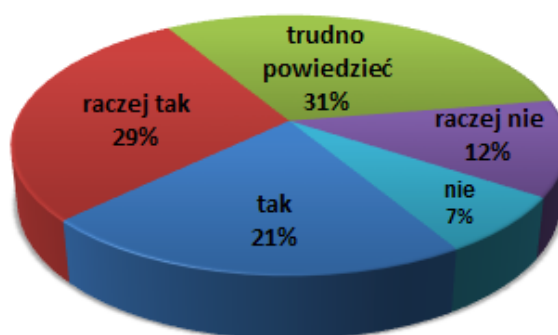
Z jakimi problemami społecznymi spotykają się osoby niepełnosprawne?

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

Najczęstsze problemy, z którymi według ankietowanych spotykają się niepełnosprawni to: bariery architektoniczne oraz utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu. Wiele mieszkańców wskazało także utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych oraz bezrobocie. Radziej wskazywane były brak akceptacji w środowisku lokalnym, izolacja oraz problemy psychologiczne.

Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

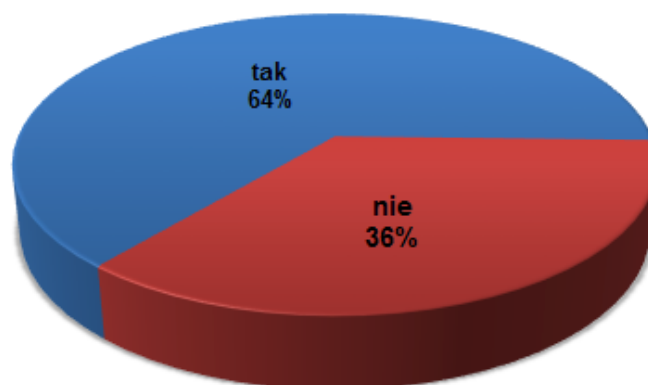

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

Na pytanie o ofertę pomocy dla osób niepełnosprawnych mieszkańcy odpowiadali „trudno powiedzieć” bądź „raczej tak”. Bardzo istotna jest eliminacja barier, które utrudniają egzystencję osób niepełnosprawnych. Warunkiem, który umożliwi poprawę funkcjonowania tej grupy społecznej, jest także bardziej przystępna oferta środków transportu. Równie

isotonym elementem jest pomoc polegająca na wspieraniu i włączaniu w życie społeczne i zawodowe osób, których dotyczy ten problem.

Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Miasta jest wystarczający?

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

64% badanych odpowiedziało, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie Miasta jest wystarczający. Tylko 36% respondentów odpowiedziało, że jest ona niewystarczająca, wskazując przy tym przede wszystkim problemy z brakiem lekarzy specjalistów oraz zbyt małą liczbę placówek.

Jaka jest skala problemów uzależnień na terenie Miasta?

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet MOPS w Ciechocinku

Według mieszkańców skala problemów uzależnień w Mieście Ciechocinek jest „średnia”, tę odpowiedź wskazało 48% ankietowanych, czyli niemal połowa. Tylko 5% wszystkich

ankietowanych wskazało, że problemy z uzależnieniami utrzymują się na wysokim poziomie.

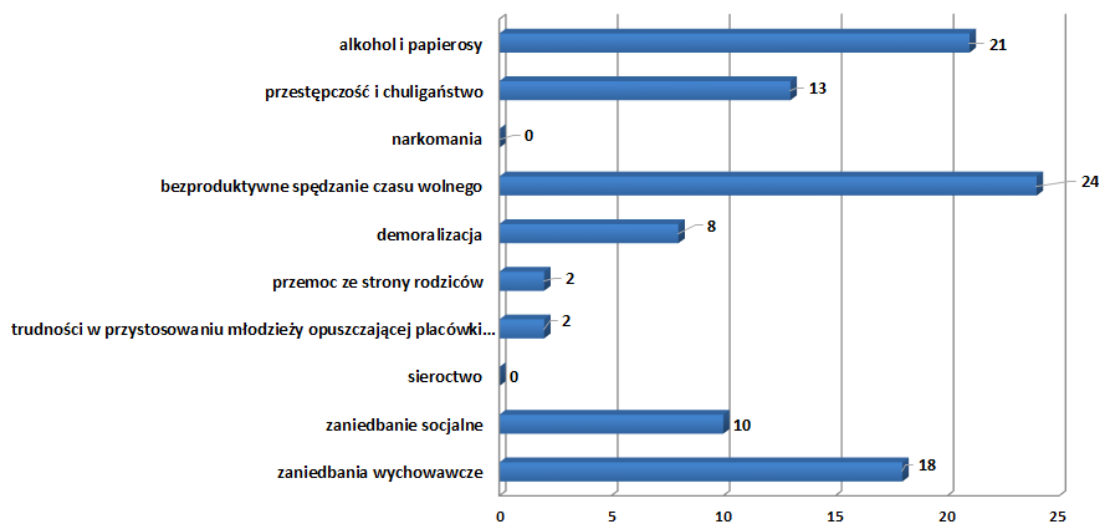
Czy na terenie Miasta występuje zjawisko przemocy domowej?

Źródło: Opracowane na podstawie danych z MOPS w Ciechocinku

Zjawisko przemocy domowej występuje na terenie Miasta Ciechocinek. Łącznie niemal 60% ankietowanych wskazało, że słyszała o takich przypadkach bądź osobiście zna tego typu przypadki.

Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzegacie Państwo najczęściej?

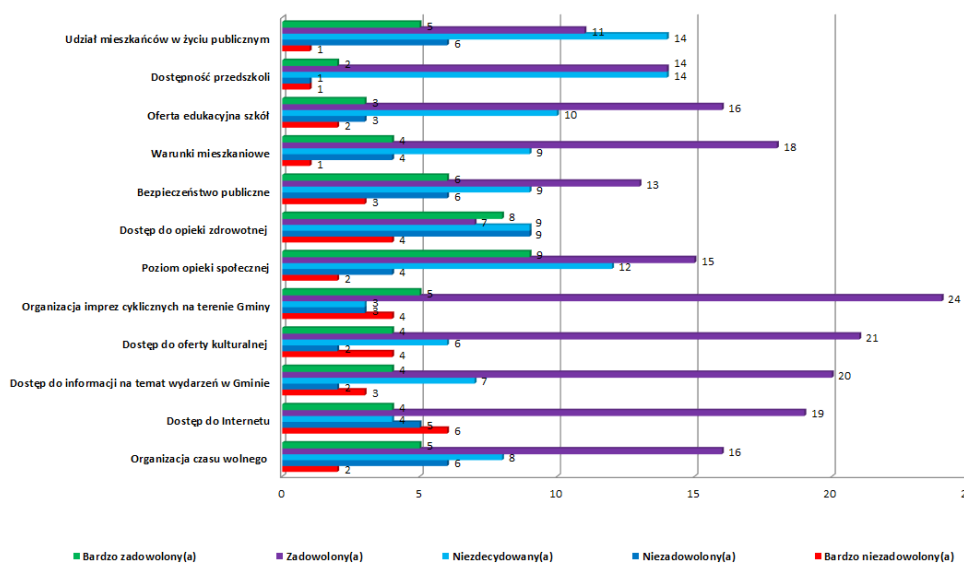

Źródło: Opracowane na podstawie danych z MOPS w Ciechocinku

Problemami występującymi u młodzieży, które najczęściej wskazują mieszkańcy Ciechocinka jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, spożywanie alkoholu i palenie papierosów

oraz zaniedbania wychowawcze. Bez wątplenia problemy, które dotyczą dzieci i młodzież oddziałują na nich i konsekwencje tego są odczuwalne w życiu dorosłym, więc niebagatelne jest przeciwdziałanie występowaniu wyżej wymienionych zjawisk.

W jakim stopniu jest Pan(i) zadowolony z następujących warunków życia w Miasta?

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

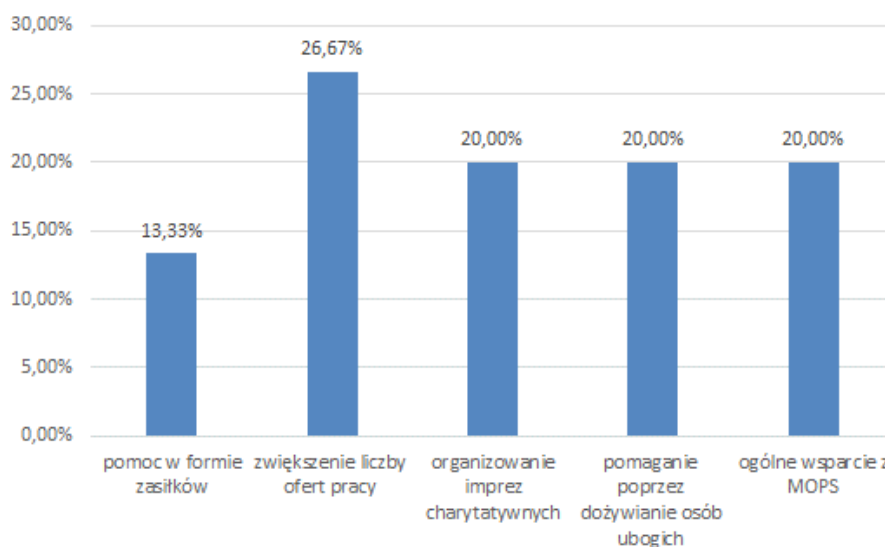
Kolejne pytanie, na które respondenci udzielali odpowiedzi dotyczyło oceny jakości życia na terenie Miasta dla indywidualnych obszarów i infrastruktury. Największe niezadowolenie powoduje dostęp do internetu oraz do oferty kulturalnej. Największe zadowolenie z kolei występuje w zakresie poziomu opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, dostępu do opieki zdrowotnej oraz organizacji imprez cyklicznych na terenie Miasta.

Co Państwa zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie Miasta?

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań w zakresie:

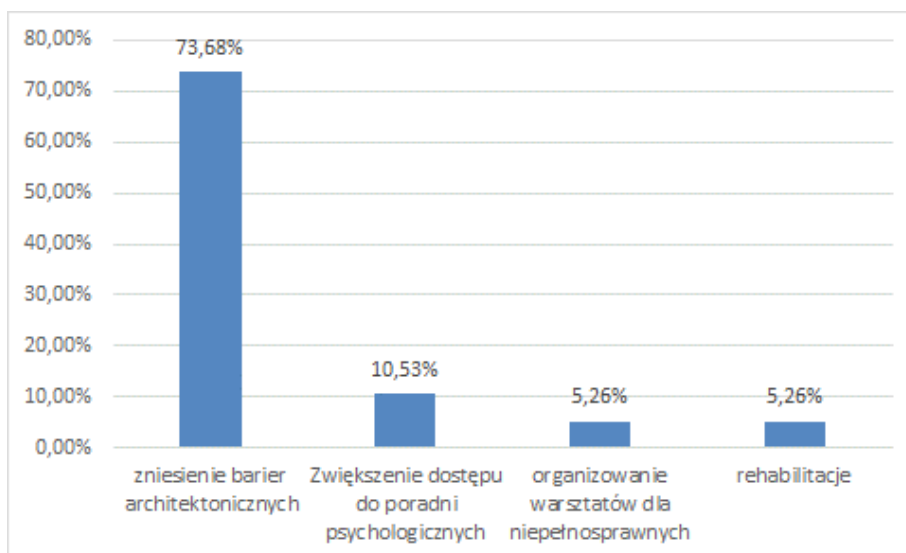
- wsparcia ubogich
- poprawy sytuacji niepełnosprawnych
- poprawy dostępu do służby zdrowia
- na rzecz osób starszych
- bezpieczeństwa
- inne

Działania w zakresie wspierania ubogich

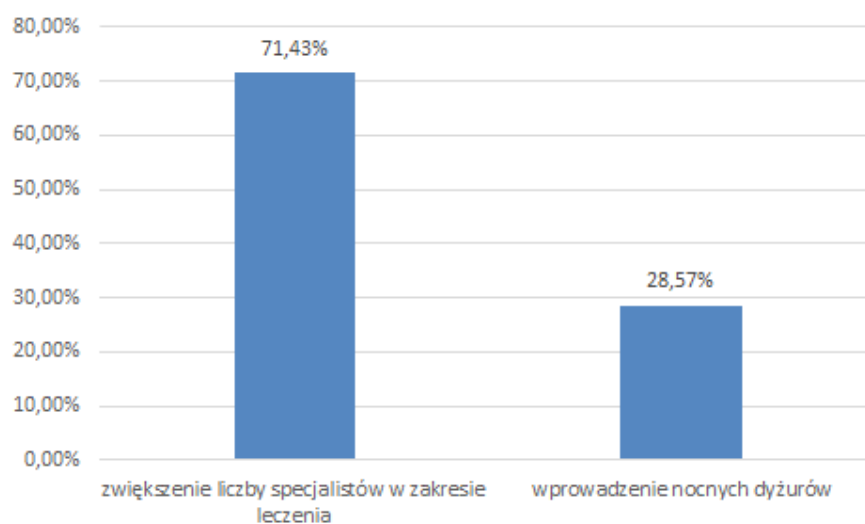
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

Działania w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych

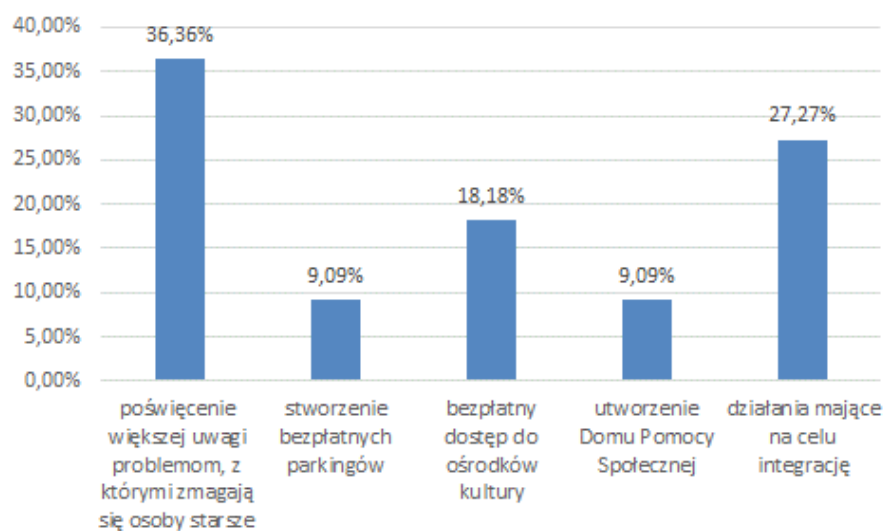
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

Działania w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia

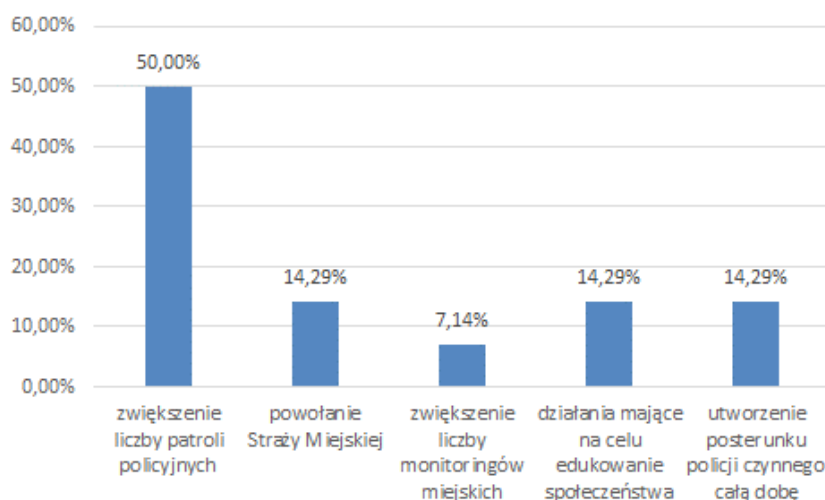
Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

Działania na rzecz osób starszych

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

Działania w zakresie bezpieczeństwa

Źródło: Opracowane na podstawie ankiet z MOPS w Ciechocinku

Podsumowując wyniki badania ankietowego dostrzega się, że mimo dość pozytywnej oceny warunków życia, mieszkańcy Miasta Ciechocinek wyeksponowali wiele problemów, które można zauważyć w społeczeństwie. Do głównych potrzeb zaliczyli oni zwiększenie liczby patroli policyjnych, poświęcenie większej uwagi problemom, z którymi zmagają się osoby starsze, zwiększenie liczby specjalistów z zakresu leczenia, zniesienie barier architektonicznych oraz zwiększenie liczby ofert pracy.

Przedsięwzięciami, które mają na celu zaspokojenie ww. potrzeb są m.in. zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2017 – 2023, który został zatwierdzony Uchwałą nr XXXIX/234/17 Rady Miejskiej Ciechocinka, następujące projekty rewitalizacyjne:

- Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych w mieście Ciechocinek
- Świetlica Socjoterapeutyczna, a okno na przyszłość – edycja I i II

Głównym celem tych przedsięwzięć jest aktywizacja społeczności lokalnej Miasta Ciechocinek poprzez m.in. działania na rzecz włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych, a także tych niemających szans na zatrudnienie z przyczyn niezależnych od nich, czyli m.in. płeć czy wiek. W tym celu Miasto będzie organizowało m.in. warsztaty z psychologami czy doradcami zawodowymi. Ważnym zadaniem, jakie wyznaczono do realizacji w latach 2017 – 2023 jest modernizacja obiektów, by poprawić dostęp i jakość usług, a tym samym zadowolenie mieszkańców Miasta Ciechocinek.

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2017 – 2023

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Miasta, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego Miasta, jak i jego części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono dwie tabele analizy SWOT. W jednej prezentowane są mocne i słabe strony Miasta Ciechocinek, w drugiej zaś szanse i zagrożenia. Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabelach zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 26. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie MOPS, który umożliwia osobom i rodzinom pokonywanie trudnych sytuacji życiowych, wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb; • prawidłowo zorganizowany system pomocy społecznej oraz wykwalifikowana kadra 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym; • ujemne saldo migracji, przewaga liczby wymeldowań z terenu Miasta nad zameldowaniami; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>świadcząca usługi społeczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do placówek oświaty; • bogata oferta kulturalna; • spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia lub ubóstwa; • wspieranie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; • spadek liczby osób nieposiadających pracy; • kooperacja z Powiatowym Urzędem Pracy; • pomoc dla osób niepełnosprawnych. 	<p>dostęp do podstawowych dóbr i usług;</p> <ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; • wysoki udział osób w wieku 26-50 lat wśród bezrobotnych; • coraz częściej pojawiające się uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; • dotacje ze środków zewnętrznych; • rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej oraz prospołeczna polityka państwa; • wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, które są świadczone przez ośrodki pomocy społecznej; • efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> • starzenie się społeczeństwa; • migracja społeczeństwa do większych miast; • bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; • konkurencja pomiędzy gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizację inwestycji • wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii

Źródło: Opracowanie własne

4. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2018-2028.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie *Prognozy dla Miasta Ciechocinek* opracowanej przez GUS prognozuje się, że w latach 2018-2028 liczba urodzeń żywych przyjmie trend malejący. W analizowanych latach będzie występował ujemny przyrost naturalny.

Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2018	84	164	-80
2019	83	162	-79
2020	81	162	-81
2021	79	161	-82
2022	76	160	-84
2023	74	159	-85
2024	71	161	-90
2025	67	159	-92
2026	65	162	-97
2027	63	164	-101
2028	61	161	-100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

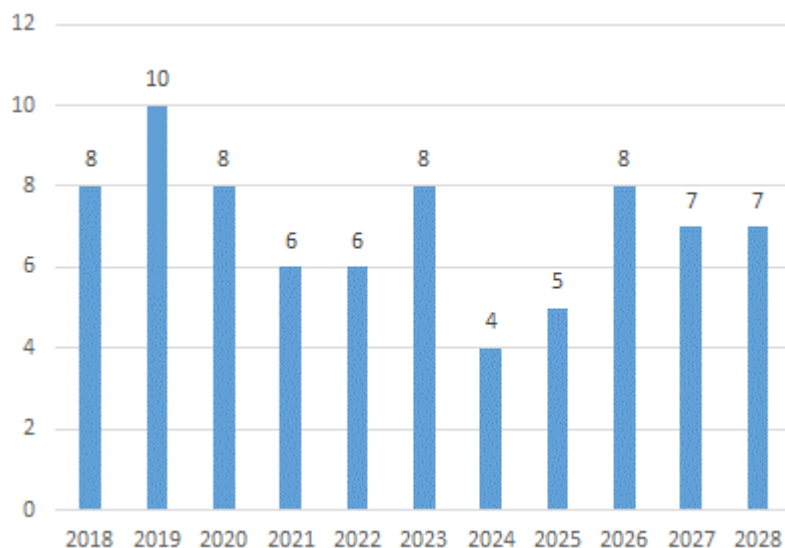
PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2028 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji będzie przyjmowało wartości dodatnie.

Tabela 28. Prognoza salda migracji dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2018	142	134	+8
2019	142	132	+10
2020	139	131	+8
2021	135	129	+6
2022	133	127	+6
2023	133	125	+8
2024	127	123	+4
2025	127	122	+5
2026	127	119	+8
2027	125	118	+7
2028	123	116	+7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 5. Prognoza salda migracji dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

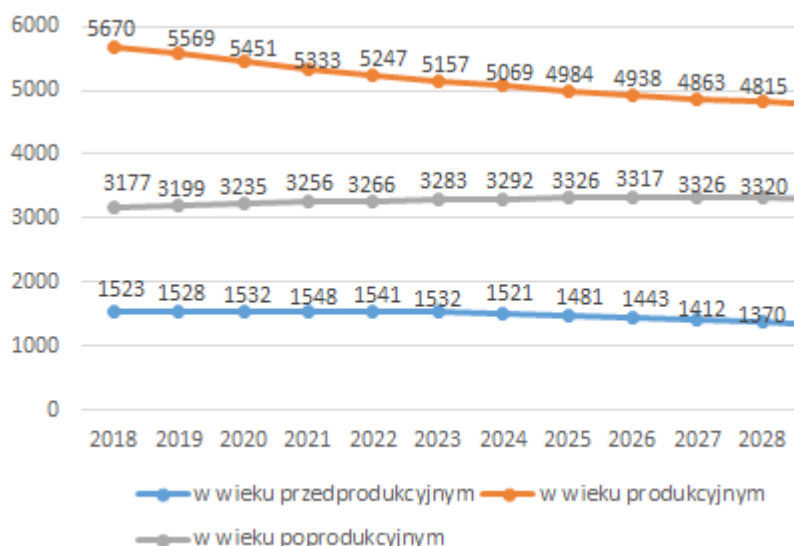
PROGNOZA LUDNOŚCI

Tabela 29. Prognoza liczby ludności Miasta Ciechocinek w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 r.

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2018	10370	1523	5670	3177
2019	10296	1528	5569	3199
2020	10218	1532	5451	3235
2021	10137	1548	5333	3256
2022	10054	1541	5247	3266
2023	9972	1532	5157	3283
2024	9882	1521	5069	3292
2025	9791	1481	4984	3326
2026	9698	1443	4938	3317
2027	9601	1412	4863	3326
2028	9505	1370	4815	3320

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W analizowanych latach liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym będzie malała, a wieku poprodukcyjnym rosła, ponadto w 2028 roku w stosunku do 2018, zmniejszy się także liczba ludności o 8,34%.

Wykres 6. Prognoza liczby ludności Miasta Ciechocinek w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W poniższej tabeli przedstawiono bardziej szczegółową prognozę ludności mieszkańców Miasta Ciechocinek pod względem struktury wiekowej mieszkańców.

Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Miasta Ciechocinek do 2028 roku

Wyszczególnienie	0-14	15-59	60+	65+	80+
2018	1304	5517	3549	2665	677
2019	1304	5407	3585	2709	698
2020	1303	5296	3619	2787	691
2021	1299	5212	3626	2823	699
2022	1270	5154	3630	2848	719
2023	1242	5092	3638	2884	716
2024	1220	5046	3616	2913	710
2025	1180	4990	3621	2945	713
2026	1151	4949	3598	2960	744
2027	1137	4882	3582	2968	787
2028	1117	4830	3558	2978	814

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW

Jednym z czynników, który ustala rozwój społeczeństwa jest wzrost poziomu wykształcenia. W ciągu dziewięciu lat, które dzielą spisy powszechne możemy zauważyć dynamiczne zmiany, które zdecydowanie miały wpływ na transformację w strukturze ludności wg poziomu wykształcenia.

Widoczne są tendencje wśród mieszkańców Miasta Ciechocinek do podwyższania i uzupełniania wykształcenia. Na tej podstawie można wysnioskować, że dane określające poziom wykształcenia będą progresywne.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek na lata 2018-2028” będzie wzrost zaufania obywateli zamieszkujących obszar Miasta w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 31. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Miasta w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, – poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, – spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, – spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, – tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej.
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, – powstawanie nowych podmiotów gospodarczych, w wyniku czego nastąpi wzrost liczby miejsc pracy i rozwój ekonomii społecznej, – poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, – zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, – wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> – poprawa warunków życia mieszkańców Miasta i spadek liczby rodzin ubogich, – zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, – zwiększenie dostępu do rynku pracy, – rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, – wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, – rozwój specjalistycznego poradnictwa, – zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień,
Bezdomność	<ul style="list-style-type: none"> – spadek liczby osób bezdomnych, – spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu

Problem społeczny	Prognoza zmian
	bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzenia aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji,
Niepożądane zjawiska społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, - zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą, - zmniejszenie liczby przestępstw na terenie Miasta, - eliminowanie aktów wandalizmu i chuligaństwa poprzez odpowiednie zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, - zwiększenie aktywności służb publicznych w przeciwdziałaniu przestępczości, - poprawa bezpieczeństwa wśród pieszych i pasażerów pojazdów,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> - powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, - podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, - pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, - zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, - zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
Starość	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, - wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, - powstawanie środowiskowych form opieki dla osób starszych, w tym tworzenie domów pomocy społecznej, klubów seniora, - wzrost liczby osób zatrudnionych przez MOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, - rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.

Źródło: Opracowanie własne

Zmiany, które się prognozuje będą możliwe do uzyskania poprzez współdziałanie instytucji i organizacji pozarządowych, które funkcjonują dla dobra mieszkańców Miasta w sferze scalania społeczności lokalnej, zwyczajki aktywności i pomocy społecznej.

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Przeprowadzona powyżej diagnoza społeczna w obszarze problemów społecznych oraz prognoza zmian w zakresie objętym strategią, pozwoliły na określenie **wizji rozwoju społecznego** niniejszej Strategii, którym jest:

„POPRAWA JAKOŚCI I WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA CIECHOCINEK ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM Z POWODU STAROŚCI ORAZ ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ, PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI ORAZ INTEGRACJA LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI Z UWZGLĘDNIENIEM WSZYSTKICH GRUP WIEKOWYCH”

Wizja, która została przedstawiona powyżej zawiera w swoim zakresie kwestie problemowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i jej adresatami są wszyscy mieszkańcy Miasta, zarówno ci, których dotyczą problemy społeczne związane głównie z marginalizacją i izolacją z życia społecznego, jak i przyszli mieszkańcy Miasta Ciechocinek.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **2 problemowe obszary priorytetowe: przemoc w rodzinie oraz problemy osób starszych.**

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju..

Tabela 32. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
I.	Przemoc w rodzinie	Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
II.	Problemy osób starszych	Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.

6. Kierunki niezbędnych działań

Aby efektywnie urzeczywistnić Strategię, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania zawierają cele operacyjne.

Tabela 33. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. 2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy. 3. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy. 4. Rozwój działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom. 2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 3. Zwiększenie dostępności niestacjonarnych usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku. 4. Rozwój placówek wsparcia i opieki dla osób starszych.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie zarządzeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Miasta. Koordynatorem urzeczywistniania celów wskazanych w Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku, natomiast wszystkie podmioty, które realizują zadania Miasta będą uczestniczyć w realizacji założeń.

Wsparcia i pomocy można także oczekiwać od niżej wymienionych instytucji, które działają na terenie Miasta:

- Komisariatu Policji w Ciechocinku
- Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandrowie Kujawskim
- Placówek kulturalnych i sportowych
- Szkół i placówek oświatowo – wychowawczych

Niniejsza Strategia będzie również wdrażana za pomocą realizacji miejskich programów i projektów wykonywanych przez wyżej wymienione podmioty i instytucje korelujące na poziomie Miasta. Do programów i instrumentów służących do wprowadzania Strategii należą: „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Uzależnień na rok 2017”, „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018” oraz „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Ciechocinek na lata 2018 – 2020”.

Działania przedstawione w niniejszej Strategii mogą być urzeczywistniane na różnych poziomach – zaczynając od realizacji działania przez MOPS lub inne podmioty, poprzez

współpracę partnerską, aż po zlecenie realizowania zadań publicznych podmiotom zewnętrznym, których tryb jest określony przepisami prawa.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Ciechocinek* obejmują lata 2018-2028, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Miastu finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Miastu z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym, m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą głównie z następujących źródeł:

- danych statystycznych GUS,
- Urzędu Miasta Ciechocinek,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandrowie Kujawskim
- sprawozdań MOPS w Ciechocinku z realizacji programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi:

- aktualną ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku będzie sporządzanie co najmniej raz na dwa lata raportów monitoringowych, które ukażą stan realizacji Strategii. Będą one wykonywane na podstawie danych znajdujących się w sprawozdaniach cząstkowych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w wykonanie Strategii i przekazywanych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rezultaty raportu winny eksponować na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie Miasta Ciechocinek.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia osób mieszkających na terenie Miasta z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego wskaźnikiem będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy oraz zmniejszanie się strumienia środków na bezpośrednie wsparcie osób, które potrzebują pomocy najbardziej.

Tabela 34. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Partnerzy	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	1. Stworzenie jednolitego systemu wsparcia.	MOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Sądy, GKRPA, Policja, UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – liczba powołanych grup roboczych; – liczba rodzin objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba przygotowanych materiałów profilaktycznych; – liczba pracowników biorąca udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; – liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – liczba wizyt monitorujących środowiska zagrożonych przemocą; – liczba odebranych dzieci w trybie art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
	2. Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy.	MOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Sądy, GKRPA, Policja, UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> – liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego; – liczba podmiotów uczestniczących we wspólnych szkoleniach, konferencjach, seminariach; – liczba zorganizowanych konferencji i szkoleń;
	3. Wsparcie osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy.	MOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Sądy, GKRPA, Policja, UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart; – liczba zakończonych procedur Niebieskich Kart; – liczba osób stosujących przemoc skierowana do podjęcia leczenia lub terapii; – liczba rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy wspartych w programie;

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Partnerzy	Wskaźniki realizacji działania
	4. Rozwój działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Miasta.	MOPS	Zespół Interdyscyplinarny, Kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Sądy, GKRPA, Policja, UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom zagrożonym zjawiskiem przemocy oraz dla sprawców przemocy; - liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa;
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	1. Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.	MOPS	UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób zatrudnionych przez MGOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi; - liczba osób starszych objęta pomocą MGOPS; - liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi; - liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych; - liczba utworzonych dziennych domów pobytu, klubów seniora.
	2. Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.	MOPS	UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób działająca w organizacjach i stowarzyszeniach na rzecz osób starszych; - liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych w kierunku zwiększenia aktywności osób starszych; - liczba spotkań, wyjazdów integracyjnych.
	3. Zwiększenie dostępności niestacjonarnych usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku.	MOPS	UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych projektów; - liczba wspartych miejsc świadczenia usług - liczba osób/środowisk objętych usługami niestacjonarnymi.
	4. Rozwój placówek wsparcia i opieki	MOPS	UM Ciechocinek	<ul style="list-style-type: none"> - liczba utworzonych placówek wsparcia tj. Środowiskowych Domów Samopomocy; Dziennych

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Odpowiedzialność za realizację	Partnerzy	Wskaźniki realizacji działania
	dla osób starszych.			Domów Pobytu – liczba osób starszych objętych wsparciem w ramach ŚDS; DDP.

Źródło: Opracowanie własne

9. Spis tabel, wykresów, rysunków

Tabela 1. Liczba mieszkańców Miasta Ciechocinek z podziałem na płeć.....	12
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Ciechocinek w 2017 roku.....	12
Tabela 3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	13
Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców Miasta Ciechocinek.....	15
Tabela 5. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu aleksandrowskiego.....	15
Tabela 6. Migracje na pobyt stały na terenie Miasta Ciechocinek wg typu i kierunku.....	17
Tabela 7. Przyrost naturalny.....	17
Tabela 8. Podmioty gospodarcze działające na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	19
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe na terenie Miasta Ciechocinek.....	21
Tabela 10. Liczba uczniów na terenie Miasta Ciechocinek.....	23
Tabela 11. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Ciechocinek.....	23
Tabela 12. Gminne placówki oświatowe na terenie Miasta Ciechocinek.....	24
Tabela 13. Pomoc społeczna na terenie Miasta Ciechocinek – zadania własne Miasta (stan na dzień 31.12.2017 r.).....	29
Tabela 14. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Ciechocinku.....	30
Tabela 15. Liczba bezrobotnych na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	33
Tabela 16. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Ciechocinku z powodu ubóstwa.....	35
Tabela 17. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Ciechocinku niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby.....	36
Tabela 18. Osoby starsze na terenie Miasta Ciechocinek w 2017 r.....	37
Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	38
Tabela 20. Wsparcie kierowane ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	39
Tabela 21. Liczba beneficjentów korzystających z pomocy MOPS w Ciechocinku z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków.....	40
Tabela 22. Liczba osób objętych pomocą MOPS w Ciechocinku z powodu bezdomności....	43
Tabela 23. Liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie na terenie Miasta Ciechocinek....	44
Tabela 24. Przestępczość na terenie Miasta Ciechocinek w latach 2012-2017.....	45
Tabela 25. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2012-2017.....	45
Tabela 26. Analiza SWOT.....	55
Tabela 27. Prognoza przyrostu naturalnego dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku.....	57
Tabela 28. Prognoza salda migracji dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku.....	57
Tabela 29. Prognoza liczby ludności Miasta Ciechocinek w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 r.....	58
Tabela 30. Prognoza struktury wiekowej mieszkańców Miasta Ciechocinek do 2028 roku...	59
Tabela 31. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Miasta w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	60

Tabela 32. Cele strategiczne SRPS.....	62
Tabela 33. Kierunki niezbędnych działań.....	63
Tabela 34. Wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań.....	66
Wykres 1. Struktura ludności Miasta Ciechocinek według płci i miejsca zamieszkania.....	12
Wykres 2. Migracje na terenie Miasta Ciechocinek.....	16
Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony.....	18
Wykres 4. Struktura działalności gospodarczej na terenie Miasta Ciechocinek w 2017r. wg sekcji PKD 2007.....	20
Wykres 5. Prognoza salda migracji dla Miasta Ciechocinek do 2028 roku.....	58
Wykres 6. Prognoza liczby ludności Miasta Ciechocinek w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2028 roku.....	59
Rysunek 1. Położenie Miasta Ciechocinek na tle powiatu aleksandrowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.....	11